

Аннотация

В статье рассмотрены особенности формирования кооперированных школьных спортивных комплексов, объединяющих в себе помещения школьных спортивных сооружений и физкультурно-оздоровительных комплексов общего пользования.

Ключевые слова: спортивные сооружения, кооперирование, физкультурная деятельность.

Annotation

In the article the peculiarities of cooperating school sport buildings which unite premises of school sport complexes and of athletic and health activity establishments is considered.

Keywords: sport buildings, association, athletic activity.

УДК 725.1

В.Г. Чернявський

ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ФОРМУВАННЯ ІНТЕР'ЄРУ З УРАХУВАННЯМ СИНТЕЗУ МИСТЕЦТВ

Проблема співдружності просторових мистецтв — архітектури, скульптури і живопису — так само одвічна, як і само мистецтво, тому що художні форми архітектури склалися і розвивалися в контакт і під впливом художніх форм і символіки образотворчого мистецтва. У свою чергу, архітектура має значний вплив на розвиток образотворчого мистецтва.

Як свідчить історія, періоди становлення крупних художніх напрямів, розквіт кожного великого стилю завжди сприяли взаєморозумінню творців різних видів мистецтва, об'єднанню їх зусиль для вирішення тих соціальних і художніх завдань, які ставило перед ними життя [1,2].

Найбільші шедеври цілісної картини миру були створені засобами архітектури і монументального мистецтва в художніх формаціях Давнього Єгипту, античної Греції, античного Риму, Середньовіччя, Відродження і бароко. Жодна подальша епоха вже не змогла досягти, цих висот.

Накопичена історична інформація свідчить про те, що час життя і обставини згасання стилів неоднакові, як і їх вплив на формування подальших естетичних переваг. Кожен подальший стиль піднімає, поза сумнівом, на новий рівень розуміння краси, спирається на тонше сприйняття художньої виразності

витворів мистецтва, архітектура зокрема. Кожен новий стиль, використовуючи досвід передування, стає інтелектуально багатше [3].

Історія єгипетської архітектури показує початок становлення цього великого мистецтва, відкриття його специфічних засобів і освоєння ряду прийомів для досягнення художньої образності. Був зроблений перший крок в освоєнні архітектурного середовища, в диференціації внутрішнього і зовнішнього простору і у встановленні художньо-логічних зв'язків між ними. Пройдений шлях послідовного розвитку від окремого простору приміщення до їх складання в єдину функціонально-художню систему. Знайдена форма органічної сполуки образотворчих мистецтв - скульптури і живопису - з архітектурою.

У античній архітектурі роль інтер'єру виявилася у винятковій увазі до його художньо-естетичних якостей. Відповідаючи соціальній потребі, значно збільшилися розміри вільних внутрішніх просторів культових і громадських будівель. Краса абстрактних геометричних форм, виконаних на реалістичній основі матеріальних конструкцій і декору, використовувала образи природи, силу і красу людського тіла. Тому архітектура, твори мистецтва, формуючись на певних математичних відносинах і пропорціях, володіли поетичними, живими рисами, що імпонують емоційному сприйняттю.

На наступному етапі був створений романський стиль (XI—XII ст.) на основі будівництва монастирських церков. У структурі загального простору інтер'єру домінувала центральна вісь, що проходила від входу до вітваря. Центральний неф мав циліндрове склепінчасте покриття. У романський період високого рівня досягає мистецтво архітектурного рельєфу, фігуративного і орнаментального, абсолютно не схожого на античний, такий, що спирається у пошуках художнього образу на місцеву флору і фауну [4].

Характерна легкість інтер'єру собору готичного стилю (XIII—XV ст.) багато в чому залежала від пластичного трактування внутрішніх поверхонь. Кам'яна маса в каркасній конструкції стала незрівнянно менша. Особливу легкість інтер'єру додають кольорові поверхні вітражів, що світяться, з тонкими кам'яними палітурками. Декор огорожі виявляв головним чином тектонічну основу конструкції, якості природних матеріалів. Рельєфна пластика використовувала мотиви архітектурного ордера і прийоми включення об'ємної скульптури. Колір широко використовувався в сюжетних живописних зображеннях і орнаментальних композиціях.

Період нового часу в Європі (XV—XIX ст.) пов'язаний з декількома етапами, відбитих в стилях ренесанс, бароко, класицизм і еkleктизм, які послідовно змінювали один одного.

Відродження античності в архітектурі слід розуміти як загальний художній принцип досягнення образної виразності. Запозичені зовнішні риси ордера і прийоми строгого формоутворення з'єднувалися з новими прийомами побудови просторових структур і використання ордера. Щоб підкреслити цей ефект підключаються живопис і скульптура, які вступають в повноцінний синтез. Скульптурні об'єми зображення, віднесені від стіни, фіксують передній наочний план. Живописні зображення, що не мають чітких меж обрамлення, розривають площину і створюють перспективи, що далеко йдуть. Так, інтер'єр стилю бароко перш за все створював атмосферу святкового багатства форм і кольору. Численні живописні зображення на плафонах і стінах відрізнялися насиченими контрастними поєднаннями.

Визначальним принципом стилю класицизм було наближення до класичних ордерних побудов античності. При цьому в розробці інтер'єрів використовувалися також прийоми пластичного і живописного декору італійського відродження. Додатковим засобом прикраси були забарвлення поля стін або розміщення тонкої ліпнини. Стіни камерних приміщень палаців (будуари, спальні, салони) іноді покривалися дорогими візерунчастими тканинами. Рідкісні сюжетні зображення на плафоні робилися в чіткому обрамленні. Синтез скульптури і живопису будувався на підпорядкуванні їх архітектурі в сенсі вибору місця розміщення, величини зображення, характеру матеріалу і кольору [4,5].

В кінці XIX в. у країнах Європи позначився новий підхід до просторового формоутворення і стилістичної організації декору. Еклектична архітектура, яка послідувала після періоду класицизму і ампіру більше не відповідала естетичним вимогам.

Модерн як архітектурний напрям першим здійснив розрив з попередніми традиціями і готує появу «сучасної» архітектури. У модерні відзначають два види декору. Перший — «функціональний» — був сполучений з конструктивними і утилітарними елементами: обрамленням вікон і дверей, огорожею сходів, фермами стелі, конструкцією опор. Їх форми використовувалися як основа для варіацій художньо-пластичних і колірних рішень. Другий тип декору — образотворчий, графічний і живописний, прикрашав поверхню стіни, стелі, деталі. Орнамент зазвичай зливався з площиною, як би розвиваючи її фактуру або ставав облицюванням. У всіх випадках декор модерна переважно орнаментальний і направлений на вираз єдиній стилістичній цілісності архітектурного середовища.

У 20-і роки (XXст.) створюється теорія об'єктивного формоутворення, пов'язана з прямим виразом функціонального процесу і матеріально-конструктивних умов будівництва для будь-якого типу споруди. Отримує

суспільне визнання принцип раціоналізму, що має на увазі економічність вибору об'ємно-планувальних і конструктивних параметрів приміщень будівель. Цей принцип в цілому зберігся в практиці наших днів.

Акцент в художньо виразних засобах на суто архітектурні — форму, матеріал, конструкцію — дещо обмежив залучення інших образотворчих мистецтв. Скульптурні і колірні композиції монументальних творів в своїй стилістиці набули абстрактнішого характеру зображення, що ближче стоїть до архітектурної геометрії і природної фактури обробних матеріалів.

Розглядаючи питання історичного розвитку формування інтер'єру в Україні, з урахуванням географічного розташування щодо європейських країн, необхідно відзначити характерні особливості інтер'єрів періодів Стародавньої Русі (вплив Візантії), національні особливості українського бароко і модерна, особливе місце в історії може зайняти розгляд радянського періоду, чому може бути присвячене окреме дослідження.

Характерною рисою 80-90-х років (XX ст.) є такі стильові напрями як хай-тек, мінімалізм і супутні ним стилі. З іншого боку, паралельно отримало розвиток використання різних історичних стилів, так звані стилізації. Багато в чому це пов'язано з побажаннями замовника і в цілому носять декілька еkleктичний характер. Набув деякого поширення стиль кантрі – використання в інтер'єрі предметного наповнення, побудованого на основі народного мистецтва, а також принцип екодизайна, коли передбачається використання екологічно чистих обробних матеріалів. Не дивує використання в одній будівлі при формуванні інтер'єрів відразу декількох стильових напрямів.

У 90-і роки в Україні відмічається особливий інтерес до художніх робіт професійного декоративного мистецтва, у складі якого розвиваються такі види, як художня кераміка, текстиль, скло, метал, дерево, емаль [6]. Широка палітра використовуваних матеріалів і технік, деяка економічність порівняно з монументальними видами, а також особливості історичних національних традицій декоративних мистецтв дозволяють відзначити ефективність включення виробів і творів декоративного мистецтва в структуру житлових і громадських будівель, особливо масового будівництва. Існують позитивні приклади впровадження виробів декоративного мистецтва в структуру інтер'єрів, які проводилися в науково-дослідному центрі монументально-декоративного мистецтва КиївЗНДІЕП протягом 80-90-х років [7]. Це дозволяє розглянути по-новому питання синтезу мистецтв відносно формування інтер'єру. Мається на увазі класична композиційна єдність *архітектури, скульптури і живопису*, коли в якості скульптури виступають вироби кераміки, металу, дерева, скла, а живопису – розпис на керамічній основі, гобелен, батик, а також залучення вітражу і акрилового розпису, що дозволяє добитися

об'єднання їх в певному архітектурному просторі. Можливість такого органічного злиття заснована на сумісності ряду загальних властивостей і збереженні власних якостей, властивих кожному виду декоративного мистецтва окремо.

Таким чином, суть мистецтва архітектури виявляється в її емоційно-образній виразності. Історія свідчить, що для посилення дії на глядача шляхом більш різностороннього, поглибленого і дохідливого розкриття ідейного вмісту в архітектурі дуже часто удавалися до допомоги образотворчих мистецтв. Конкретність пластичних або живописних художніх образів сприяла кращому сприйняттю творчої думки, розкриттю архітектурно-художнього образу будівлі або споруди. Подібний підхід є фундаментальною основою творчої співдружності, що базується на об'єктивній природі художньо-образного мислення в мистецтві. Проте не слід думати, що синтез мистецтв в архітектурі, особливо в інтер'єрі, утворюється простим залученням творів під один дах. Творча діяльність має специфічні особливості і закономірності, використання яких, сприяє створенню справжнього ансамблю мистецтв і вимагає проведення окремого дослідження.

В даний час в Україні основним завданням при формуванні інтер'єру житлових і громадських будівель є створення не тільки оптимальних умов функціонування об'єкту, але і прагнення добитися оригінального, неповторного, унікального авторського рішення з високим рівнем естетичної організації внутрішнього середовища. Для виконання даного завдання, а також для додання рішенню відмінності від поширеного знеособленого європейського підходу, одним з напрямів може бути залучення в структуру інтер'єру будівлі виробів і творів професійного декоративного мистецтва України, яке розвивається в руслі загальноєвропейського художнього процесу і базується на історичних традиціях національного мистецтва.

Література

1. Степанов Г.П. Композиционные проблемы синтеза искусств / Георгий Петрович Степанов. – Ленинград : Художник РСФСР, 1984. – 320 с.
2. Швидковский О.А. Гармония взаимодействия : (Архитектура и монументальное искусство) / Олег Александрович Швидковский. – Москва : Стройиздат, 1981. – 280 с.
3. Ткачев В.Н. Архитектурный дизайн (функциональные и художественные основы проектирования) : учеб. пособие для студ. и препод. соответствующих дисц. / Валентин Никитович Ткачев. – Москва : Архитектура-С, 2006. – 352 с.

4. Раннев В.Р. Интерьер : Учеб. пособие для архит. спец. вузов / Валентин Романович Раннев. – Москва : Высшая школа, 1987. – 232 с.
5. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв / [авт. тексту Мері Холлінгсворт]. – К. : Махаон-Україна, 2007. – 512 с.
6. Кара-Васильєва Т.В. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках “великого стилю” / Т.В. Кара Васильєва, З.А. Чегусова. – К.: Либідь, 2005. – 280 с.
7. Чернявський В.Г. Особливості архітектурно-художнього рішення інтер'єрів дитячих медичних закладів на прикладі м. Києва / В.Г.Чернявський // Региональные проблемы архитектуры и градостроительства: Сб. научн. трудов. – Одеса : ОГАСА, 2007. – Вып. 9-10. –С. 553–556.

Анотація

Взаємодія мистецтв як явище носить конкретно історичний характер і по-різному проявляло себе на різних етапах суспільного і культурного розвитку. Науково-дослідні та проектні розробки КиївЗНДІЕП - дозволяють виявити одним з сучасних напрямків використання виробів та творів мистецтва при формуванні інтер'єрів – сучасне декоративне мистецтво України.

Аннотация

Взаимодействие искусств как явление носит конкретно исторический характер и по-разному проявляло себя на различных этапах общественного и культурного развития. Научно-исследовательские и проектные работы КиевЗНИИЭП – позволяют выявить одним из современных направлений использования изделий и произведений искусства при формировании интерьеров – современное декоративное искусство Украины.